

Hamlet - om vi hinner och Macbeth - alla dör på slutet

– *Macbeth - alla dör på slutet* ... nästan ... fast ... egentligen dör de flesta i början av pjäsen ... några dör i mitten ... och det är väl bara MACBETH som dör på slutet ...

Ungefär så presenterade Macbeth själv, spelad av Lasse Beischer, *Macbeth - alla dör på slutet* i Varberg förra sommaren. Året innan spelade man *Hamlet - om vi hinner* på samma scen. Det blev mitt första möte med Shakespeare. Man improviserade mycket och försökte få publiken att delta i spelet.

I vår turnerar Varbergs scenkonst med de två pjäserna.

NÄR JAG TRÄFFADE SKÅDESPELARNA

Lasse Beischer, Josefine Andersson och Jimmy Lindström var jag nyfiken på om föreställningarna skiljer sig mycket från gång till gång.

Lasse Beischer:

Det blir väldigt olika beroende på publiken och stämningen, men också på oss själva. Det kan till exempel vara någon i publiken som sticker ut som man kan börja spela med och så är det hela igång.

Josefine Andersson:

Ibland kan det löpa ut helt. Vid en föreställning i Stockholm började en kvinna helt plötsligt skälla ut oss för att hon tyckte att vi inte hade något manus: "Jag har sett alla era föreställningar", skrek hon, "och dom brukar faktiskt vara rätt bra, men det här var det värsta. Det finns ingen kärlek..." eller nåt sänt. Det blev väldigt konsigt men ganska snabbt var publiken på vår sida. Men visst blev man lite skakis. Publiken trodde det var med i föreställningen och det dröjde ända till slutet innan folk fattade att det inte var med och tänkte liksom "jävla kärring".

När känner man att det är dags att fortsätta med pjäsen när det spårar ur?

Lasse Beischer:

När vi spelade Hamlet första gången 1998, kunde vi hålla på i timmar och improvisera. Sen lärde man sig att man måste ta det lugnt så publiken inte somnar.

Från 'Hamlet - om vi hinner' som i vår sätts upp av Varberg scenkonst. Foto: Lennart Benson

Har ni några fasta grejor ni kör som ser improviserat ut?

Lasse Beischer:

Ja, väldigt mycket. Det kommer efter hand. Man blir bättre och bättre på att lära sig att upprepa vad man har gjort. I början när man upprepade glömde man bort hela vägen dit och då var det ingen som skrattade åt det skämtet som alla igår tyckte var hysteriskt roligt. Nu har man lärt sig att gå hela vägen så man vet hur en improvisation fungerar. Man får dessutom mycket stöd från de andra skådespelarna.

Hur tänker ni med rösterna? Ni låter som ni fått helium i er.

Lasse Beischer:

Näsorna har ju sin betydelse. Så fort man tar på sig dem så låter man som Ronald McDonald. När man tar på näsan ändrar man rösten och får liksom en mask till. Man går längre ifrån sig själv samtidigt som man närmar sig själv. Det är en helt annan värld: Clownvärlden; något griper tag i en. Just när man spelar Shakespeare eller nån tragedi blir det väldigt dubbelt. Därför fungerar tragedier mycket bättre än komiska pjäser.

Går det bra att spela för barn också?

Josefine Andersson:

Ja, om de är med sina föräldrar. Vi har spelat för skolklasser. Ibland funkar det, ibland inte. De märker att de blir sedda och vill ofta vara med och

spela lite för mycket, och det funkar inte så bra.

Händer det även att vuxna vill vara med lite för mycket och spela?

Lasse Beischer:

Ja, det kan lätt bli så men då får man ta nåt skämt om scenskolan: "Aha, vi har en skååådespelare här!" Och så spelar man på det istället.

Jimmy Lindström:

Det är ju trots allt vi som bestämmer så vi kan när som helst fortsätta med pjäsen om det går för långt.

Josefine Andersson:

Det är spännande för man vet aldrig var man hamnar. När vi spelade på Stora teatern i Göteborg förstod vi efter ett tag att en fransman satt längst fram.

Jimmy Lindström:

Morgan Alling fick inte komma ut och spela så han hade börjat ta av sig kläderna bara för att synas. Så kom han ut mitt i en scen och visade sig.

Josefine Andersson:

Han kom in gång efter annan och tog av ett plagg i taget. Då gick fransmannen plötsligt upp och började strippa. Jag och Lasse hade hoppat ner för att se på, och vi skrattade så vi höll på att dö medan han höll på. Till slut var han helt naken. Morgan var bakom scenen och visste inte vad som hänt och kom in och hade ett trick som han skulle köra, men det föll ju pladask, för på scen stod en naken fransman. Jag och Lasse var inte där, vi satt i salongen.

Har ni några andra kul minnen?

Lasse Beischer:

På en festival i Zimbabwe gjorde vi *Hamlet* på engelska. Kung Claudius säger i början av pjäsen: "Though yet of Hamlet our dear brother's death the memory be green..." Jag kom av mig och gick till sufflösen. Då hörde jag "Though yet of Hamlet..." ute i publiken. Där satt en jättestor svart kvinna från Sydafrika. Så ner med henne på scenen. Jag spelade jättesur, men blev naturligtvis glad. Hon kom från Sydafrika och kunde Shakespeare så jäkla bra. Så hon fick min mantel och så körde hon hela texten; hon kunde den utantill.

Josefine Andersson:

Eller som när vi hade 'språklektion' i Egypten när jag skulle försöka spela på arabiska. Det var roligt, men det finns ju så många olika dialekter. Det blev ett evigt bollande redan från början. När jag stod där och försökte läsa brevet från Macbeth hörde jag någon som ropade: "Det heter inte så utan så!", när jag hade något uttal. Då ropade någon annan i publiken: "Nej nej nej, det är bara för han kommer

Josefine Andersson och Lasse Beischer i *Hamlet-om-vi-hinner*. Foto: Lennart Benson

därifrån. Det heter så *hät!*" Och så där fortsatte det. Själv satt jag på scenkanten med det där brevet och fick minst tio olika bud. "Där kom ett bud. Första andra.... Och där kom ett till... Första andra... Pang... Det uttalet tar vi. Och så vidare på nästa ord." Det höll på, jag vet inte hur länge. Det blev som en språklektion i arabiska. Det var så häftigt!

Kan man skämta om allt?

Jimmy Lindström:

Det finns ämnen man inte ska hoppa in i om man inte har suttit i den sitsen.

Lasse Beischer:

När man är utomlands får man veta vad man inte ska skämta om, men det *blir* ändå oftast det man skämtar om.

Josefine Andersson:

I Jordanien får man inte skämta om bögar, absolut inte, man kan bli fängslad. Men jag tror att hela första akten handlade om just bögar.

Hur reagerade de då?

Josefine Andersson:

De älskade det.

Lasse Beischer:

Ja, så länge det var vi som skämtade om det var det okej, eftersom *vi* inte var därifrån. Då sitter de och skrattar. Det var som när vi var i Egypten. Då kunde de fråga oss vad vi tyckte om landet, men vi kunde aldrig fråga dem vad *de* tycker om sitt land. De tycker ingenting.

När jag såg *Hamlet – om vi hinner* hann ni 15 av 75 sidor. Hinner ni någonsin klart den?

Josefine Andersson:

Vi repade en gång utan publik. Då tog det 8 timmar! (skratt)

Intervju: Linn Heiel Ekeborg

Hur det hela började

DET VAR FEST OCH KALAS med Teater Halland när jag och Stefan började spåna på en idé om att göra *Hamlet* med bara clowner i de bärande rollerna. I en intervju med Dario Fo i Aktuellt, sa den italienske gurun att just det var en av hans drömmar, så som vanligt i branschen snodde vi och gjorde det på vårt sätt. Jag kom från den fria gruppen Projekt Commedia och Stefan hade just blivit Teater Hallands chef. Stefan tänkte direkt på idén och såg kanske ett bra sätt för teatern att profilera sig i framtiden.

PROJEKTET KÖRDE IGÅNG 1998, ut på okänt vatten, att vara eller inte vara. Vi la upp repetitionerna på följande sätt: förmiddag – fysik och commediateknik (som till stor del bygger på Mario Gonzalez tankar och idéer) eftermiddagen – helt vanlig scenframställning, undertext, viljor, situation och allt det som ska till. Sedan, efter sex veckor på detta vis, var det dags att "gifta ihop" dessa tillvägagångssätt. Fyra clowner hade

fått liv under förmiddagarna; Nathan, Walther och Elmer. Och nu var det så dags för dessa "teatervildar" att bli ett med Ofelia, Hamlet, Claudius och Polonius. Dessutom hade de ett gäng mindre roller vid sidan om att hålla reda på. Vi repade hela pjäsen och kunde alla repliker, hade alla situationer helt klara för oss. Men en vecka innan premiär visade det sig att när clownerna skulle ta sig an hela *Hamlet* blev föreställningen cirka 8 timmar lång. Övrig personal på vår älskade Teater som beskådade detta genomdrag såg minst sagt förbryllade ut. Panik! Krismöte! Skandal! *Hamlet-om-vi-hinner?* Puh! En vecka innan premiär bestämde vi att vi gör *Hamlet* så långt vi hinner.

SUCCÉ? NJA, KRITIKERNA VERKADE en aning förvirrade och visste inte hur de skulle få till några snäva formuleringar. Men publiken tog direkt clownerna till sina hjärtan och *Hamlet-om-vi-hinner* blev en stor hit både nationellt och internationellt.

Föreställningen har pågått sedan 1998 och lever än idag. Jag, Peter och Josefine har varit med i samtliga föreställningar. I originaluppsättningen kunde vi se Henri Kokko som Polonius och Morgan Allings fantastiska clown Billy.

INFÖR SPELNINGARNA I JORDANIEN var det så dags för skådespelarna Viktoria Folkesson och Daniel Scherp att ta sig an och *Hamlet-om-vi-hinner* med en liten förhöjning dock: nu på originalspråket. Uppskattningsvis har vi kanske spelat och *Hamlet-om-vi-hinner* 230 gånger. Eftersom upplägget står och faller med improvisation känns det idag nytt och fräscht och pirret i magen infinner sig alltid innan ridån går upp.

Text: Lasse "Walther" Beischer